

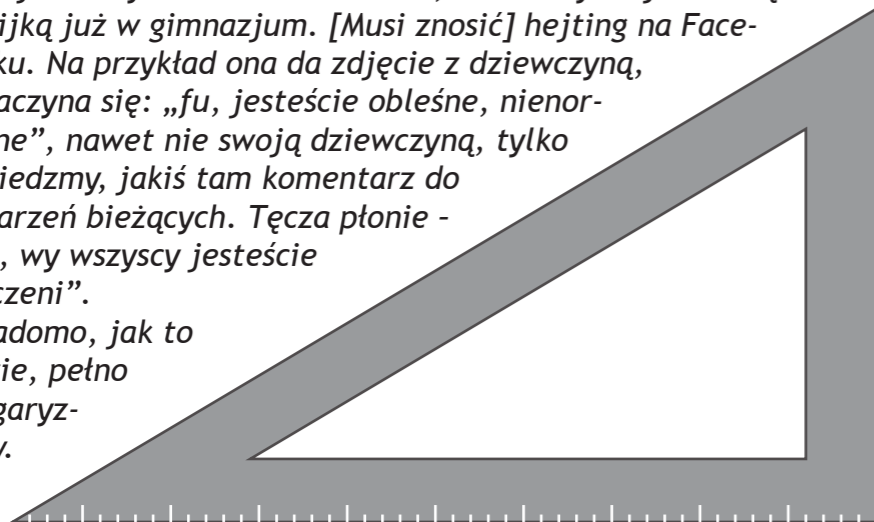
MOWA NIENAWIŚCI

używanie języka znieważającego, rozbudzającego nienawiść wobec pewnej osoby lub grupy osób ze względu na cechę ich tożsamości.

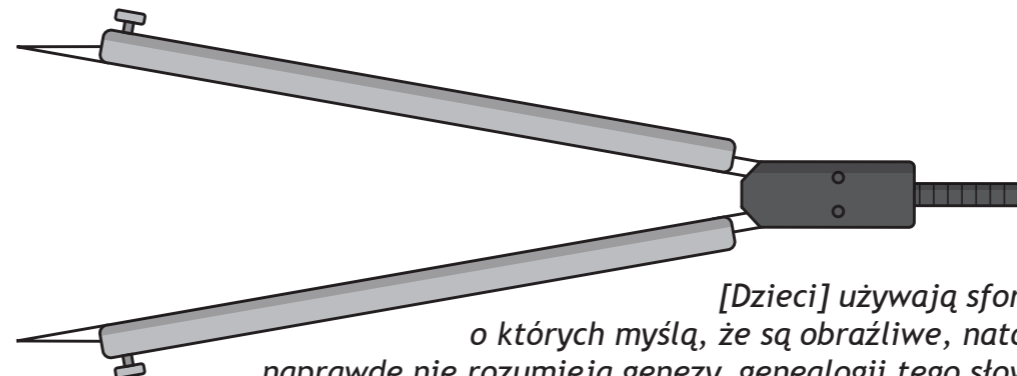
Dziewczyna, która chodziła do naszej szkoły, brała udział w weekendowej imprezie z całym gronem uczniów z naszej szkoły. Wszyscy byli mocno pod wpływem na tej imprezie i nagrywali filmiki telefonami. Jeden z uczniów nagrał, jak dziewczyna leży na ziemi i nie kontaktuje ze względu na ilość wypitego alkoholu, a jego koledzy zachowują się wtedy wobec niej skandalicznie... Dziewczyna była później wyszydzana i wyśmiewana. Po powrocie do szkoły okazało się, że większość obejrzała film. To była taka trudna sytuacja, ponieważ filmik krążył na Facebooku. Nie był na YouTube, na szczęście. Był na wielu komórkach.



Moja jedna była uczennica mówiła, że ona była ujawnioną lesbijką już w gimnazjum. [Musi znosić] hejting na Facebooku. Na przykład ona da zdjęcie z dziewczyną, to zaczyna się: „fu, jesteście obleśne, nienormalne”, nawet nie swoją dziewczyną, tylko powiedzmy, jakiś tam komentarz do wydarzeń bieżących. Tęcza płonie - „fuj, wy wszyscy jesteście zboczeni”. I wiadomo, jak to ludzie, pełno wulgaryzmów.



Wrzucanie tych dzieciaków z krajów innych niż Polska [Kazachstan, Gruzja, Armenia] do worka „brudasy, rumuny, cygany” i te hasła się przewijają, to są powszechnie używane obelgi tak samo jak „pedał”, „kretyn”, mam wrażenie, że dla młodzieży to jest mniej więcej to samo. Na korytarzach to są takie spontaniczne sytuacje, kiedy ktoś chce komuś dopiec i go tak nazywa: [mówi] „zamknij się rumunie” do osoby, której rodzice pochodzą z Kazachstanu, a ona się urodziła w Polsce i jest Polakiem, Polką.



[Dzieci] używają sformułowań, o których myślą, że są obraźliwe, natomiast tak naprawdę nie rozumieją genezy, genealogii tego słowa. Kiedyś zapytany przeze mnie [uczeń] „a co to znaczy”, [mówi] „nie wiem, bo tak się mówi”.

Ustyszałam tam gdzieś na korytarzu „ty downie jeden” i mówię sobie „o nie, kochanie, teraz ty mi na za dwa dni przygotujesz prezentację multimedialną i pokażesz swojej klasie, co to jest zespół Downa i co się z tym wiąże, tak”. I on to zrobił faktycznie i powiedział mi „ja pani dziękuję bardzo, bo tak wszyscy mówią, to i ja tak mówiłem”.



PIRAMIDA NIENAWIŚCI Gordona Allporta pokazuje, jak szkodliwa może być mowa nienawiści. Brak reakcji na nienawistne komentarze prowadzi do eskalacji i pojawienia się drastycznych przejawów uprzedzeń.

JĘZYK RÓWNOŚCIOWY

jest propozycją zmiany dotychczasowego systemu języka używanego przez większość. To odejście od stygmatyzacji, stereotypizacji, dyskryminacji i tworzenie bardziej sprawiedliwych norm językowych, które odzwierciedlają równość i różnorodność świata.

DYSKRYMINACJA

gorsze traktowanie ze względu na to, kim jestem, a nie ze względu na to, co robię, jak się zachowuję.

Sytuacje dyskryminacji

Działania konkretnej osoby/grupy wobec innej osoby/grupy. Działania zauważane, ale często niepostrzegane jako dyskryminacja.

Uczennice i uczniowie stosują szeroki wachlarz zachowań o charakterze dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami:

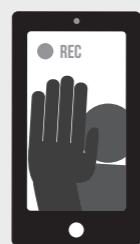
WERBALNĄ HA HA HA!

w tym mowę nienawiści i wykluczający język

FIZYCZNĄ



PSYCHICZNĄ



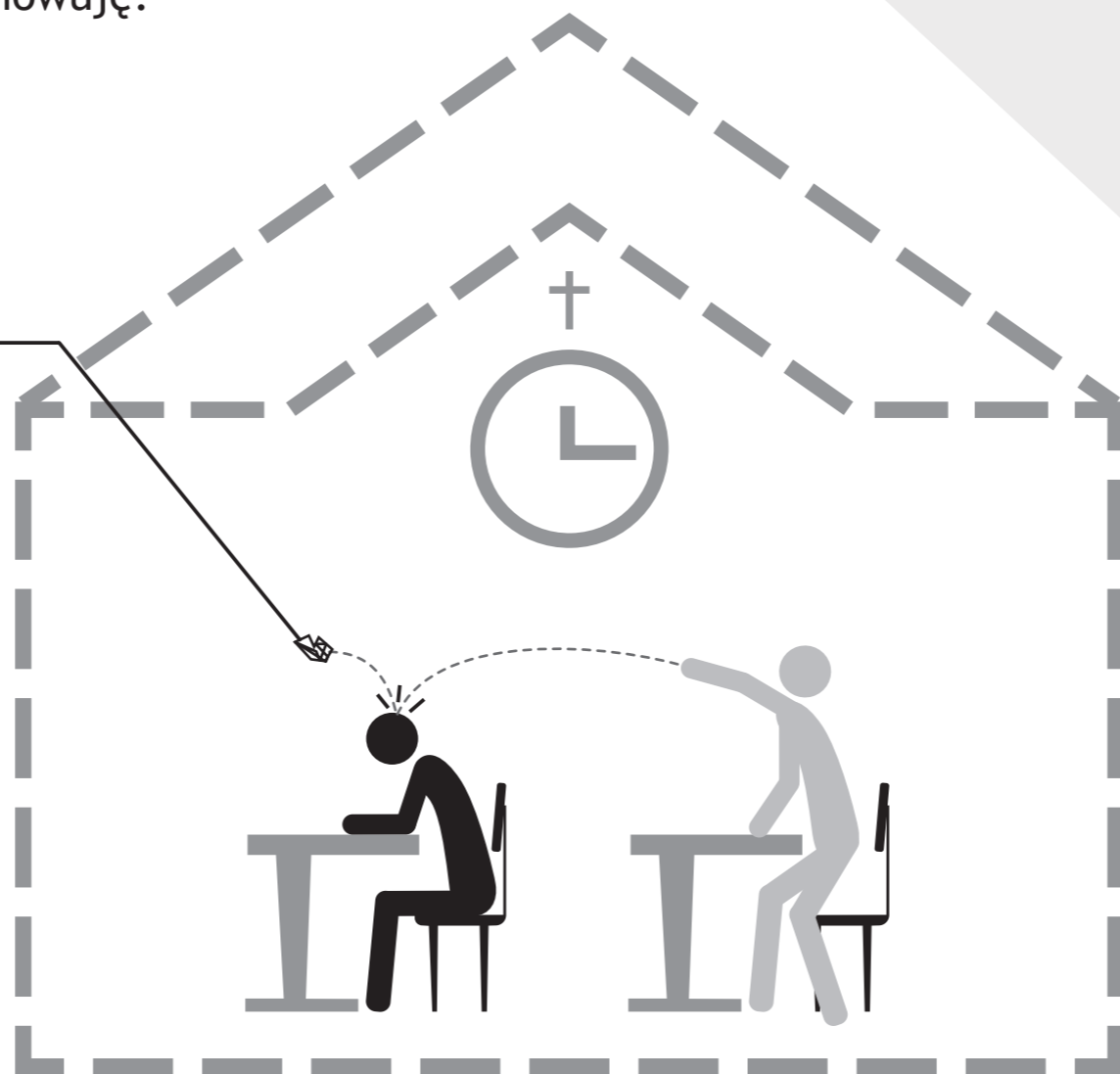
SEKSUALNĄ



#hejt

CYBERPRZEMOC

IZOLACJĘ



W szkolnej przestrzeni osoby, które spotykają się z dyskryminacją to:

OSOBY O WYZNANIU INNYM NIŻ KATOLICKIE



OSOBY NIEHETEROSEKSUALNE



OSOBY O KOLORZE SKÓRY INNYM NIŻ BIAŁY

dziewczeta i chłopcy, w szczególności **NIEREALIZUJĄCY NORMY „KOBIECOŚCI” I „MĘSKOŚCI”**



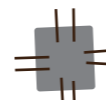
OSOBY O WYGLĄDZIE NIEPRZYSTAJĄCYM DO OBOWIĄZUJĄCEGO WZORCA (waga, ubiór, wzrost)



OSOBY „NIE STĄD” o innym niż polskie pochodzeniu narodowym i etnicznym (w tym uchodźcy), z innej miejscowości, z innego osiedla



OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I PRZEWLEKŁYMI CHOROZAMI



OSOBY BIEDNIEJSZE

lub postrzegane jako biedniejsze

NIŻSZY STATUS DZIEWCZYNEK I KOBIET oraz odmienne standardy traktowania chłopców i dziewcząt



TRADYCYJNE WZORY MĘSKOŚCI

oparte na sile i sprawności fizycznej oraz heteroseksualności

NIERÓWNY DOSTĘP DO EDUKACJI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI



AUTORYTARNĄ WŁADZĘ DOROSŁYCH

i ograniczanie praw dziecka.

DOMINACJĘ WYZNANIA RZYMSKO-KATOLICKIEGO



Struktury dyskryminacji

Niewidoczne i nieuświadomiane zjawiska czy mechanizmy, które tworzą atmosferę w szkole.

Różne formy dyskryminacji często nakładają się na siebie. W efekcie zdarza się, że dyskryminacja i wykluczenie trwają całą dobę.

Na podstawie raportu pt. *Dyskryminacja w szkole - obecność nieusprawiedliwiona. O budowaniu edukacji antydyskryminacyjnej w systemie edukacji formalnej w Polsce* pod red. Katarzyny Gawlicz, Pawła Rudnickiego i Marcina Starnawskiego, Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, Warszawa 2015. Infografiki zrealizowano w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

REAGOWANIE NA DYSKRYMINACJĘ

Najpopularniejszą reakcją nauczycieli i nauczycielek na dyskryminację w szkołach jest rozmowa przeprowadzana z osobą, która dopuściła się danego zachowania. W pierwszej i często jedynej reakcji przebijają tony potępienia, zakazu, wzbudzone jest poczucie winy. Reakcja ma formę wykładu, „pogadanki”, w minimalnym stopniu zakłada dialog.

Drugą popularną reakcją na sytuację dyskryminacji jest jej brak.

W badaniu pojawiło się bardzo mało danych pokazujących, na czym polega wsparcie udzielone osobom, które doświadczyły dyskryminacji czy przemocy. Wydaje się, że cała uwaga nauczycieli i nauczycielek poświęcona jest osobom zajmującym pozycję „sprawcy”.



2/ UJAWNNIENIE WŁASNYCH EMOCJI

” Jestem ^{zła} poruszona ^{wstrząśnięty} przykro mi,

że do czegoś takiego doszło w naszej szkole.

4/ DOPYTANIE O PERSPEKTYWĘ SPRAWCY

” Co tobą kierowało, co chciałeś osiągnąć, jak i dlaczego do tego doszło?

6/ UDZIELENIE WSPARCIA OSOBIE DOŚWIADCZAJĄCEJ DYSKRYMINACJI

” Jestem z tobą. Jesteś dzielną, ważną, mądrą osobą. Zrobię co mogę by nie narazić cię więcej na tego typu doświadczenia. Chcę z tobą współpracować. Co mogę dla ciebie zrobić, jak pomóc? Możesz zawsze się do mnie zwrócić. Może chcesz spotkać się z psycholożką szkolną? Może byśmy porozmawiali z twoimi rodzicami? Jeśli chcesz, podam ci adres stowarzyszenia zajmującego się tematem...

Wzorcowe przykłady reagowania na dyskryminację przytaczają na podstawie osobistych doświadczeń liderzy i liderki równości pracujący w szkołach. Ich reakcje zawierają m.in.:

1/ JEDNOZNACZNE NAZWANIE SYTUACJI

” To, co się tu stało, to ^{dyskryminacja} ^{stereotypizowanie} ^{etykietowanie} ^{przejaw uprzedzeń} ^{nierówne traktowanie} ^{mowa nienawiści.}

3/ JASNE WYRAŻENIE SPRZECIWU WOBEC DANEGO ZACHOWANIA

” Zdecydowanie nie popieram ^{piętnuję} ^{nie zgadzam się} na takie zachowania w naszej szkole. To zakazane regulaminem szkolnym i prawem polskim.

5/ WYRAŻENIE OCZEKIWANIA DOTYCZĄCEGO ZAPRZESTANIA DANEGO ZACHOWANIA

” Ufam, że ten rodzaj zachowania już się nie powtórzy, i że nie będziecie obojętni, jeśli coś podobnego będzie się działo w naszej szkole czy szerzej: w waszym życiu.

7/ PRZEKAZANIE MERYTORYCZNYCH INFORMACJI

Nawiązanie do tematu przy prowadzeniu lekcji przedmiotowej i/lub wychowawczej, dodatkowy warsztat, prezentacja przygotowana przez uczniów, wyjście do kina czy teatru na film/przedstawienie związane z tą tematyką.

Te działania są bliskie partnerskiej rozmowie (czyli temu, czego - według badania - oczekują uczennice i uczniowie) oraz zawierają elementy edukacyjne. Warto podkreślić, że opisane reakcje cechowała skuteczność, również w dłuższej perspektywie czasu.